

Když hrad sjede dolů s kopce

Slezskostravský hrad přečkal požár, povodeň, bombardování, poddolování, demoliční výměr i plán na proměnu v supermarket. Vzhledem k pohnuté historii je skutečně s podivem, že z něj navzdory všem pohromám ještě něco zbylo. I když se nachází jinde než v minulosti.

Text: Martin Karlík

Hrady se většinou staví na kopci. Už z dálky je tak uvidíte jako výraznou dominantu krajiny. To ale o hradu ve Slezské Ostravě neplatí. K němu dojedete či dojdete hlavně s mapou nebo navigací. Nachází se totiž v rovině, nebo je dokonce „utopený“ v dolíku. Vždycky tomu ale tak nebylo.

Obrana hranice

Tento hrad vznikl ve 13. století na soutoku Ostravice a Lučiny, aby střežil zemskou hranici. Poprvé je nepřímo zmíněn v roce 1297 v listině uzavřené mezi olomouckým biskupem a těšínským knížetem. Ačkoli potom Slezsko připadlo českým zemím, takže

nebylo potřeba hranici hlídat, pevnost zde zůstala a stala se centrem města. V roce 1508 koupil sídlo Jan Sedlnický z Choltic, který starý hrad přestavěl na zámek. Od roku 1714 byli jeho majiteli Wilczkové. A právě kvůli nim se hrad či zámek, jak chcete, začal zasouvat do země.

Dělnické sídlo

Jenom 300 metrů od hradu totiž v roce 1859 otevřeli uhelný důl Hermenegild. Poddolování vedlo k poškození statiky stavby. Přímo pod hradem se později sbíhaly chodby rovnou ze dvou dolů. Kromě Hermenegilda to byl ještě důl Trojice. Návrší se pomalu zmenšovalo a hrad klesal a klesal. Na-

Foto: Jakub Bouček

„Návrší se pomalu zmenšovalo a hrad klesal a klesal. Nakonec se zastavil o 16 metrů níž, než stál původně.“

konec se zastavil o 16 metrů níž, než stál původně. Pořád z něj ale něco zbylo. To domečky v jeho okolí byly úplně zničené.

Zmizela celá obytná čtvrť a část lidí se dokonce přestěhovala na hrad. Bydleli tam horníci, dělníci, ale údajně i ředitel německé školy. V roce 1924 tu mělo trvalé bydliště 45 lidí. Kvůli narušené statice ale hrozilo, že zdi spadnou, a tak se museli nájemníci odstěhovat. Poslední z nich odešel ve třicátých letech.

Bomby i velká voda

Zkázu ale nepřinášelo jenom uhlí. Hrad se nachází kousek od řeky a v roce 1940 čelil povodni. Na konci druhé světové války byla průmyslově důležitá Ostrava se svými železárnami a hutěmi terčem spojeneckého bombardování. Několik bomb z kobercového náletu poškodilo i severní obvodovou hradbu, která předtím paradoxně odolala uhlí.

Z hradu zůstala jen ruina, a tak se objevil nápad srovnat ho se zemí kvůli výstavbě nových bytů. Přišlo s tím vedení dolu Trojice. V roce 1954 byl už vydán demoliční výměr, ale na poslední chvíli zasáhli památkáři. Ale vyhráno nebylo, hrad pak čelil necitlivým a bizarním pokusům o modernizaci, a to i po sametové revoluci.

Plány na supermarket

Soukromá firma, která hrad koupila, přišla s nápadem vybudovat zde hotel s tenisovým kurtem, bazénem – a supermarketem. Megalomanský projekt raného kapitalismu ale skončil nezdarem. Developer nic nevybudoval a v roce 1998 zkrachoval. Město Ostrava následně využilo svého předkupního práva a stalo se vlastníkem areálu. Od roku 2000 probíhala pod taktovkou magistrátu citlivá rekonstrukce.

V roce 2004 se tak Slezskostravský hrad otevřel veřejnosti. Kromě toho, že sem můžete přijít na prohlídku jako do jakéhokoli jiného památkového objektu, konají se tady koncerty, výstavy, divadelní představení nebo jarmarky. Jenom z kopce do krajiny se tu nepodíváte. □

Pohled z ruin hradu na důl Zárubek (původně Hermenegild)

Proč tu byla diskotéka?

Před rokem 1989 patřil hrad pod správu Obvodního národního výboru Slezská Ostrava. Ten zde prováděl moderní výstavbu, která odpovídala tehdejší představě o pokroku. Vznikla proto takzvaná Rotunda, ve které se nacházela restaurace s diskotékou. A ne ledajakou. Podle pamětníků to prý byla nejlepší diskotéka v celé Ostravě. Dále se tu objevila i podivná stavba v podobě kamenné kostky, která měla sloužit jako zázemí pro Socialistický svaz mládeže.

Zámek na přelomu 19. a 20. století

